

Izvirni znanstveni članek
UDK 347.626.2

Pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema

VIKTORIJA ŽNIDARŠIČ SKUBIC
doktorica pravnih znanosti, redna
profesorica na Pravni fakulteti
Univerze v Ljubljani

1. Uvod

Težko pričakovani in – glede na usodo, ki ga je spremljala skozi dolga leta postopka njegovega sprejemanja, bi lahko rekli – tudi precej nesrečni in razvpiti Družinski zakonik (DZ)¹ je bil marca 2017 (končno) sprejet, uporabljeni pa se bo začel (v pretežni meri)² spomladi leta 2019.³

Področje premoženjskih odnosov med zakoncema je s sprejetjem DZ doživelo zelo korenite spremembe. To velja zlasti za novost v obliki možnosti sklepanja pogodbenega premoženjskega režima med zakoncema, kar doslej ni bilo dovoljeno. Zakonci bodo na podlagi DZ lahko sprejeli lasten, svojim željam, potrebam in interesom prilagojen pogodbeni premoženjski režim in s tem ukinili sicer veljavni, zakoniti premoženjski režim. Ta je bil doslej edini, ki je bil dopusten in kot takšen uveljavljen v vseh zakonskih zvezah kot obligatorni premoženjski režim. To bosta lahko zakonca storila tako, da bosta sklenila tako imenovano pogodbo o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema.⁴ Če takšne pogodbe ne bosta sklenila, bo zanju (še naprej) veljal zakoniti premoženjski režim, ki pa poslej ne bo več obligatorne narave. Ta je vsebinsko, v svojih temeljnih predpostavkah, ostal podoben zakonitemu premoženjskemu režimu, ki ga pozna Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR).⁵

¹ Uradni list RS, št. 15/17.

² To je razen nekaterih izjem, ki so posebej določene v 305. členu DZ.

³ Natančneje 14. 4. 2019.

⁴ Glej 85. člen DZ.

⁵ Glej Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US, 82/15 – odl. US in 15/17 – DZ.

Gre za premoženjski režim skupnosti za skupno premoženje zakoncev⁶ in režim ločenega premoženja za posebno premoženje⁷ vsakega od zakoncev.⁸ Kljub temu pa so bile v tem delu ZZZDR sprejete tudi posamezne spremembe in dopolnitve instituta, ki sicer niso povzročile revolucionarnega obrata v ureditvi (ni prišlo do spremembe narave zakonitega premoženjskega režima),⁹ so pa prinesle nekatere novosti, zlasti v obliki natančnejše in bolj dorečene ureditve.¹⁰

2. Pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema

2.1. Definicija

Pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema DZ definira kot pogodbo, s katero se zakonca dogovorita o vsebini njunega premoženjskega režima, ki se razlikuje od zakonitega. V njej lahko uredita tudi druga premoženjska razmerja za čas trajanja zakonske zveze kot tudi za primer razveze.¹¹ V francoski pravni teoriji in praksi se uporabljata termina (sinonima) *la convention matrimoniale* in *le contrat de mariage*, v angleški in ameriški *prenuptial (postnuptial) agreement* in *premarital (postmarital) agreement*, v nemškem pravnem krogu *Ehevertrag*, v Italiji *convenzioni matrimoniali*.¹²

Gre za institut, ki ga sicer vsakokratni nacionalni zakonodajalec v določenem delu oblikuje oziroma napolnjuje z vsebino po svoje, večinoma pa je vendarle v ospredju, kot nakazuje že njegovo ime, civilnopravna narava urejanja (predvsem) premoženjskih razmerij med zakoncema. Ta pomeni, če se izrazim v matematičnem jeziku, konstanto, medtem ko so elementi pravne ureditve, ki med različnimi jurisdikcijami variirajo, variabilni faktorji. Med slednjimi lahko navedem predvsem:¹³

⁶ Skupno premoženje zakoncev sestavljajo vse premoženjske pravice, ki so bile pridobljene z delom ali odplačno med trajanjem zakonske zveze in življenjske skupnosti zakoncev. V kategorijo skupnega premoženja spada tudi premoženje, ki je pridobljeno na podlagi ali s pomočjo skupnega premoženja oziroma premoženja, ki iz skupnega premoženja izhaja. Glej 67. člen DZ.

⁷ Posebno premoženje vsakega od zakoncev sestavljajo pravice, ki jih je zakonec pridobil pred sklenitvijo zakonske zveze ali neodplačno med trajanjem zakonske zveze. Glej 77. člen DZ.

⁸ Natančneje Žnidaršič, str. 348–445.

⁹ O tem bi lahko govorili, če bi se v temeljni vsebini spremenil premoženjski režim, na primer iz režima premoženjske skupnosti v režim ločenega premoženja in podobno.

¹⁰ Glej določbe 65.–84. člena DZ.

¹¹ Glej 85. člen ZD.

¹² Glej Žnidaršič, str. 262.

¹³ Glej prav tam, str. 261–262.

- a) časovni element: ženitna pogodba se lahko sklepa pred sklenitvijo zakonske zveze ali tudi pozneje;
- b) obličnostni element: nekatere ureditve zahtevajo sklenitev ženitne pogodbe pred notarjem ali v neki drugi javni listini, druge pa teh zahtev ne postavljajo;
- c) element dopustnosti spreminjanja: nekatere ureditve dopuščajo poznejše spreminjanje pogodbeno sprejetega premoženjskega režima;
- d) element obsega pogodbene svobode: zakonci imajo lahko pri sklepanju ženitnih pogodb bolj ali manj podobno svobodo odločanja oziroma določanja njene vsebine kot pri sklepanju preostalih pogodb, praviloma pa omenjeni svobodi postavljajo strožje omejitve;¹⁴
- e) element javnosti oziroma publicitete: nekatere pravne ureditve zahtevajo določen način objave podatkov o pogodbenem premoženjskem režimu zakoncev, zato da se z njimi lahko seznanijo zainteresirane tretje osebe;
- f) vsebinski element: temeljni vsebinski element ženitne pogodbe je pravzaprav njegova konstanta, vendar je v smislu variabilnega elementa treba opozoriti na razlike med prakso v Evropi in ZDA, kjer ženitne pogodbe poleg klasičnih, premoženjskopравnih zavez lahko vsebujejo tudi veliko osebnih in »mešanih« zavez (na primer, kje bo par letoval, kakšne hišne ljubljence bo imel in podobno).¹⁵

2.2. Poimenovanje instituta

V slovenskem pravu je izraz »pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij« novost, ki jo je prinesel DZ; vse doslej se je v teoriji in tudi v praksi uporabljal izraz »ženitna pogodba«. Družinskopravna teorija je že dalj časa opozarjala na pomanjkljivosti uveljavljenega izraza, hkrati pa ji ni uspelo ponuditi primernejše alternative, zato je ostala pri uporabi starega, uveljavljenega pravnega pojma.¹⁶ Kljub številnim pomislekom zoper izraz »ženitna pogodba« je najverjetneje ohranitev pravno uveljavljenega (tradicionalnega) pojma z jasno izoblikovano vsebino, ki je sodobna in ni diskriminatorna (kot je njeno poimenovanje), boljša rešitev od uvajanja novih, bolj ali manj posrečenih izrazov in besednih skovank.

¹⁴ Te se lahko izražajo na različne načine, predvsem v smislu nepriznavanja njihove veljavnosti oziroma iztožljivosti ter v smislu presojanja njihove pravičnosti.

¹⁵ Za anglosaško prakso sklepanja ženitnih pogodb je značilno, da se določbe le-teh koncentrirajo zlasti na ureditev problema razdelitve premoženja ob razvezi zakonske zveze oziroma ob prenehanju zakonske zveze zaradi kakšnega drugega razloga. Tako je veliko tudi zavez dednopravnega značaja, kar v pravu preostalih evropskih držav srečujemo v nekoliko manjši meri. Tu se določbe ženitnih pogodb nanašajo v pretežni meri na ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema kot celote: tako tistih v času trajanja zakonske zveze kot tistih po njenem prenehanju (o delitvi premoženja). Glej Žnidaršič, str. 261–262.

¹⁶ Glej prav tam, str. 262–265.

V tem smislu se zdi termin, ki ga na novo uvaja DZ, to je »pogodba o ureditvi premoženjsko-pravnih razmerij«, dokaj neposrečena rešitev. Izraz je predvsem presplošen, saj lahko medsebojna premoženjska razmerja zakonca urejata tudi na podlagi številnih drugih pravnih poslov, ki po svoji vsebini niso ženitne pogodbe, ampak gre za klasične pogodbe civilnega prava, kot so na primer prodajna, menjalna, posojilna ali katerakoli druga pogodba premoženjskega prava. V DZ uporabljeni pojem zato sam po sebi ne pove ničesar o posebnostih in kompleksnosti pravnega posla, ki se pod tem imenom skriva. Novo poimenovanje instituta lahko v praksi pripelje tudi do zmede in nesporazumov, saj je zlahka zamenljiv z njegovo nadpomenko, to je s pojmom, ki v najsplošnejšem smislu označuje vse (katerekoli) premoženjskopravne posle med zakoncema. DZ ureja to vprašanje v drugem odstavku 64. člena, kjer določa, da morajo biti pogodbe glede premoženjskih pravic in obveznosti, ki jih sklepata zakonca med seboj, sklenjene v obliki notarskega zapisa. Očitno je, da jasne terminološke ločnice med obema pravnima pojmom, ki ju DZ uporablja, to je med »pogodbo o ureditvi premoženjskopravnih razmerij« ter »pogodbo glede premoženjskih pravic in obveznosti«, ni. Menim, da bi bila ta ločnica – glede na to, da gre za poimenovanje pomembnega in v slovenski pravni red na novo (oziroma po dolgih letih ponovno) uvedenega instituta – še kako potrebna. Omeniti velja tudi dejstvo, da s takšnim poimenovanjem bistveno odstopamo od prakse urejanja tovrstnih vprašanj v primerjalnem pravu, kjer je pojem, kot je bilo zgoraj že pojasnjeno, bistveno natančnejše določen, se pravi rezerviran za točno določeno vrsto (specifične družinskopravne) pogodbe. Izraz je vprašljiv tudi z nomotehničnega vidika,¹⁷ saj je poleg tega, da je presplošen, tudi predolg in zato težaven za ustrezno natančno in koncizno normiranje, kar bo najverjetneje povzročalo težave tudi pri njegovi uporabi v praksi.

V nadaljevanju bom zaradi vseh navedenih razlogov večinoma uporabljala pojem »ženitna pogodba«.

2.3. Značilnosti ženitne pogodbe

2.3.1. Subjekti ženitne pogodbe

Ženitno pogodbo lahko sklenejo, v skladu z izrecno določbo DZ, zakonci in zunajzakonski partnerji. Ker ima v skladu z Zakonom o partnerski zvezi (ZPZ)¹⁸ sklenjena partnerska zveza, to je življenjska skupnost dveh moških ali dveh žensk, katere sklenitev, pravne posledice in prenehanje ureja zakon, načeloma enake pravne posledice kot zakonska zveza na skoraj vseh pravnih področjih (izjema sta postopka skupne posvojitve otroka in oploditve z biomedicini-

¹⁷ Kot nazoren primer nam lahko služi tretji odstavek 90. člena DZ, kjer je razvidna zamotanost in nepreglednost diktije zaradi (pre)dolгих stavkov, ki jih povzroča (tudi) neprimerno (predolgo) poimenovanje instituta.

¹⁸ Uradni list RS, št. 33/16.

sko pomočjo),¹⁹ lahko istospolni partnerji iz takšne skupnosti sklenejo tudi ženitno pogodbo. Kljub načelno zagotovljeni izenačitvi med pravicami partnerjev iz sklenjene partnerske zveze in zakonci na podlagi splošne določbe 2. člena ZPZ tudi v 4. členu posebej našteva vprašanja, ki se presojajo s pomočjo smiselne uporabe ZZZDR. Med njimi izrecno omenja premoženjska razmerja med partnerji.²⁰

ZPZ, ki se je uveljavil 24. 2. 2017, je uvedel tudi posebno kategorijo tako imenovane nesklenjene partnerske zveze, ki pravno ureja dejanske življenjske skupnosti istospolnih parov, to je tistih, ki se niso odločili za formalno sklenitev partnerske zveze. Za celovito ureditev pravnega položaja istospolnih partnerjev iz dejanske življenjske skupnosti je bila odločilna odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-212/10-15 z dne 14. 3. 2013,²¹ ki jim je priznala pravico do dedovanja v enakem obsegu, kot je priznana zunajzakonskim partnerjem. Za nastanek nesklenjene partnerske zveze ni potrebna formalna oblika njene sklenitve (podobno kot pri zunajzakonski skupnosti), ampak zadošča dejstvo, da dve ženski ali dva moška, ki nista sklenila partnerske zveze, dalj časa živita skupaj.²² Nesklenjena partnerska zveza ima, v skladu z določbo drugega odstavka 3. člena ZPZ, pravne posledice le med partnerjema. Te so na področju družinskega prava²³ enake kot v razmerju med istospolnimi partnerji iz sklenjene partnerske zveze, torej enake kot med zakonci. Tako so partnerji iz nesklenjene partnerske zveze na področju premoženjskih pravic izenačeni z vsemi zgoraj že obravnavanimi kategorijami partnerjev in z zakonci. Obenem to pomeni, da so, enako kot oni, upravičeni tudi do sklepanja ženitne pogodbe.

2.3.2. Časovni vidik dopustnosti sklepanja in učinkovanja ženitne pogodbe

DZ je v povezavi s časovnim elementom dopustnosti sklepanja ženitne pogodbe sprejel relativno široko ureditev, saj dopušča njeno sklepanje tako bodočim zakoncem oziroma nup-turientom, torej pred sklenitvijo zakonske zveze, kot tudi zakoncem kadarkoli v času trajanja zakonske zveze.

¹⁹ Glej 2. člen ZPZ.

²⁰ B. Novak (str. 142, op. 437) utemeljeno opozarja na dejstvo, da pravila, ki urejajo premoženjska razmerja med zakonci, vsebujejo tudi pravila o odgovornosti zakoncev za dolgove tretjim, zato ne drži trditev, ki je zapisana v obrazložitvi k predlogu ZPZ ter v mnenju Vlade RS k Predlogu ZPZ, da ZPZ ne ureja razmerij partnerjev do tretjih oseb.

²¹ Uradni list RS, št. 31/13.

²² Ob tem med partnerjema ne smejo obstajati razlogi, zaradi katerih bi bila sklenjena partnerska zveza med njima neveljavna, na primer že sklenjena partnerska zveza z drugo osebo, bližnje sorodstvo, trajna nerazsodnost partnerja zaradi hude duševne bolezni. Glej prvi odstavek 3. člena ZPZ.

²³ Na področjih zunaj družinskega prava ustvarja nesklenjena partnerska zveza pravne posledice le, če zakonodaja s tega področja take pravne posledice priznava zunajzakonski skupnosti.

V ženitni pogodbi lahko zakonca ali bodoča zakonca uredita premoženjska razmerja za čas trajanja zakonske zveze (največkrat kot njun premoženjskopравни režim) kot tudi za primer razveze, ne pa recimo za primer smrti. To pomeni, da se zakonca v ženitni pogodbi ne moreta dogovoriti, kakšna bo usoda njunega premoženja v primeru smrti enega od njiju, oziroma ne moreta sprejeti dednopravnih klavzul ženitne pogodbe.²⁴

2.3.3. Obličnost ženitne pogodbe

Za veljavno ženitno pogodbo se zahteva njena sklenitev v obliki notarskega zapisa. DZ te zahteve sicer ni oblikoval posebej za ženitno pogodbo, jo je pa po načelu logičnega pravnega sklepanja *a minore ad maius* mogoče izpeljati iz drugega odstavka 64. člena DZ, ki določa, da morajo biti (katerekoli) pogodbe glede premoženjskih pravic in obveznosti, ki jih sklepata zakonca med seboj, sklenjene v obliki notarskega zapisa. To pomeni, da v primeru, da takšna zahteva velja za posamičen (preprost) premoženjski pravni posel med zakoncema, kot je na primer prodajna pogodba, velja tudi za kompleksno pogodbo, kot je ženitna pogodba zakoncev. Res pa tudi drugi odstavek 88. člena DZ, ki ureja vprašanje hrambe in dopustnosti vpogledov v vsebino ženitne pogodbe, določa, da lahko osebe, ki so do vpogleda upravičene na podlagi Zakona o notariatu (ZN),²⁵ zahtevajo tudi prepis notarskega zapisa ženitne pogodbe. Na tem mestu je notarski zapis ženitne pogodbe v DZ tudi edinkrat izrecno omenjen.

Sicer pa je pravni temelj zahteve po sklepanju ženitne pogodbe v obliki notarskega zapisa tudi ZN, ki v 1. točki prvega odstavka 47. člena določa, da spadajo v skupino pogodb, za katere se zahteva sklepanje v obliki notarskega zapisa, tudi pogodbe o urejanju premoženjskih razmerij med zakoncema oziroma zunajzakonskima partnerjema.

2.3.4. Vsebina ženitne pogodbe

V okviru obligacijskega prava razvitih evropskih pravnih ureditev ima ženitna pogodba, uvrščena v družino različnih (nominatnih) pogodb, posebno mesto. Specifičnost njene ureditve izhaja iz njenih treh bistvenih značilnosti: kompleksnosti, značilnosti pogodbe – zakona ter dejstva, da gre za pogodbo družinskega prava.²⁶

Ženitna pogodba je glede na svojo vsebino izrazito kompleksen pravni posel. Njen osnovni namen je določiti premoženjska razmerja v zakonski zvezi in za primer njenega prenehanja. Ne zadovolji se le z ustanovitvijo posameznih pravic in obveznosti med zakoncema, temveč

²⁴ To bi bilo v nasprotju s prepovedjo sklepanja dedne pogodbe na podlagi slovenskega dednega prava. Natančneje glej Zupančič in Žnidaršič Skubic, str. 182–183.

²⁵ Uradni list RS, št. 2/07, 33/07, 45/08, 91/13.

²⁶ Glej Colomer, str. 137.

prek vzpostavitve njunega premoženjskega režima pomeni neke vrste zakon za pogodbeni stranki. Ženitna pogodba namreč (praviloma) ureja celoten spekter premoženjskih vprašanj med zakoncema: od njune lastninske pravice do njunega upravljanja in razpolaganja s premoženjem. Ureja in predvideva tudi množico pravnih poslov, ki jih bosta zakonca sklepala s tretjimi osebami ali drug z drugim.

Zakonca se lahko odločita za katerega od modelov premoženjskega režima, ki jih (če jih) ponuja zakon,²⁷ model lahko preoblikujeta v skladu z lastnimi željami in potrebami ali pa imata pri oblikovanju premoženjskega režima proste roke, kot je to vprašanje urejeno v DZ. Ta zakon torej zakoncema ne ponuja posebnih (že izoblikovanih) modelov premoženjskih režimov, ki bi lahko bili alternativa zakonitemu premoženjskemu režimu. Tudi takšno ureditev poznajo ponekod v primerjalnem pravu.²⁸ Kot zanimiv primer drugačnega načina urejanja teh vprašanj, ki je celo presegel omejitve nacionalnih jurisdikcij, velja omeniti sporazum med Nemčijo in Francijo, ki je v obeh državah začel veljati 1. maja 2013 in prinaša možnost, da zakonci v obeh državah izberejo poseben pogodbeni premoženjski režim, ki ga opredeljuje sporazum.²⁹

Ureditev, ki jo je sprejel slovenski zakonodajalec, je v skladu z načelom spodbujanja svobodnega pogodbenega dogovarjanja med zakoncema brez vnaprej pripravljenih vzorčnih modelov alternativ zakonitemu premoženjskemu režimu. Takšna ureditev je z zakonodajnega in nomotehničnega vidika preprostejša, vprašanje pa je, ali bo tudi v praksi pripomogla h kar najbolj učinkovitemu in nemotenemu sprejemanju pogodbenih premoženjskih režimov. V državi, kjer je bila tradicija sklepanja ženitnih pogodb prekinjena skoraj osem desetletij, morda ne bi bilo odveč, da bi vsaj kakšnega od najbolj tipičnih vzorčnih modelov, kot sta na primer režim ločenega premoženja³⁰ in režim skupnosti povečanega premoženja,³¹ ponudil že zakonodajalec. Vzorčni modeli bi bili v veliko pomoč tudi odvetnikom in notarjem, kadar bi strankam svetovali glede teh vprašanj. Ob veljavni ureditvi bo zato njihova vloga aktivnega

²⁷ Takšna sta primera Francije in Nemčije, glej Žnidaršič, str. 152 in 154–156, 128–140, ter Katalonije, glej Martin-Casals in Ribot, str. 12.

²⁸ Na primer Hrvaška, glej Narodne novine, št. 103/15.

²⁹ Gre za režim, ki se vsebinsko v večini elementov pokriva z nemškim zakonitim premoženjskim režimom, to je režimom skupnosti povečanega premoženja (*Zugewinnngemeinschaft*), oziroma francoskim pogodbenim (opcijskim) premoženjskim režimom (*la participation aux acquêts*). Glej Cubeddu Wiedemann (ur.), str. 12–13.

³⁰ V režimu ločenega premoženja vsak od zakoncev ohrani lastninsko pravico na premoženju, ki ga ima ob sklenitvi zakonske zveze, enako pa velja tudi za premoženje, ki ga pridobi odplačno ali neodplačno v času trajanja zakonske zveze. Vsak od zakoncev pridobiva svoje premoženje zase, ga samostojno upravlja in razpolaga z njim. Glej Žnidaršič, str. 154–155.

³¹ Režim ima v času trajanja zakonske enake lastnosti kot režim ločenega premoženja, do razlikovanja med njima pride šele v primeru prenehanja zakonske zveze, saj se tedaj pri vsakem od zakoncev izračuna, kolikšno je bilo neto povešanje njegovega premoženja v času trajanja zakonske zveze. Vsak od zakoncev je (načeloma) upravičen do polovice neto premoženja, ki ga je drugi zakonec ustvaril v času trajanja zakonske zveze. Natančneje prav tam, str. 155–156.

usmerjevalca pogodbenih strank še toliko pomembnejša in bo nedvomno zahtevala tudi njihovo dodatno izobraževanje.

Predstavljena načelna svoboda zakoncev pri oblikovanju lastnega premoženjskega režima je vselej delno omejena. Poleg splošnih omejitev na podlagi pravnega in javnega reda, ki veljajo za sklepanje vseh pogodb, so pri ženitni pogodbi prisotne še specialne omejitve v smislu obligatorne ureditve premoženjskih razmerij med zakoncema. Njihov obseg in vsebina se v določeni meri med posameznimi pravnimi ureditvami razlikujejo, povsod pa govorimo o vzpostavitvi nabora pravic in obveznosti, s katerimi zakonci ne morejo prosto razpolagati (*ius cogens*). Praviloma so to določbe o medsebojni preživninski obveznosti, o skupnem domu zakoncev in otrok, prispevanju za skupne potrebe in podobno. Tudi DZ postavlja omejitve pogodbeni svobodi zakoncev zlasti na področju stanovanjskega varstva,³² odločanja o skupnih zadevah,³³ zadovoljevanja skupnih potreb (in potreb družine),³⁴ medsebojnega preživljanja³⁵ ter vračanja daril.³⁶

2.3.5. Pojasnilna dolžnost notarja

V okviru pooblastil, ki jih je DZ pri sklepanju ženitne pogodbe predvidel za notarja, je najpomembnejša njegova obveznost pojasnitve.³⁷ V skladu z njo mora notar pred sklenitvijo ženitne pogodbe zakonca seznanimi z zakonitim premoženjskim režimom oziroma ju poučiti o premoženjskih pravicah in obveznostih, ki izhajajo iz DZ. Prav tako se mu izrecno nalaga, da mora poleg obveznosti, ki jih ima do pogodbenih strank že na podlagi splošnega predpisa, ki ureja njegovo delovanje (ZN), kadar strankam pomaga pri sklepanju pravnih poslov v obliki notarskega zapisa, izpolniti tudi dolžnost nepristranskega svetovanja. Notar naj bi se pred sklenitvijo ženitne pogodbe prepričal, da sta obe pogodbeni stranki v celoti razumeli pomen in pravne posledice ženitne pogodbe, ki jo nameravata skleniti. DZ sicer izrecno nalaga notarju dolžnost, ki jo ima tudi na podlagi splošnih predpisov, in sicer da poskrbi za to, da vsebina pravnega posla ne nasprotuje ustavi, prisilnim predpisom in moralnim načelom. Notar mora zakonca poučiti tudi o pravni ureditvi vodenja registra ženitnih pogodb. Predvsem ju mora obvestiti o tem, da se ženitna pogodba vpisuje v register, ki ga vodi Notarska zbornica Slovenije, prav tako jima mora pojasniti, kateri podatki in zakaj se vpisujejo v register ter kakšne so pravne posledice takšnega vpisa. Če sklepata ženitno pogodbo bodoča zakonca, ju mora notar

³² Glej 59. in 109. člen DZ.

³³ Glej 60. člen DZ.

³⁴ Glej 61. člen DZ.

³⁵ Glej 62. in 100.–108. člen DZ.

³⁶ Glej 110. člen DZ.

³⁷ Glej 87. člen DZ.

poučiti tudi o tem, da sta dolžna izpisek iz matičnega registra o sklenjeni zakonski zvezi (po tem ko jo bosta dejansko sklenila) poslati notarju, ta pa bo nato poskrbel za vpis v register.³⁸

2.3.6. Register pogodb o ureditvi premoženjskopравnih razmerij

DZ uvaja register pogodb o ureditvi premoženjskih razmerij (v nadaljevanju: register ženitnih pogodb) kot računalniško vodeno zbirko podatkov, ki jo vodi Notarska zbornica Slovenije.³⁹ Notar, ki zakoncema sestavi ženitno pogodbo (ali jo spremeni), ima dolžnost, da v osmih dneh od njene sklenitve (ali spremembe) pri Notarski zbornici zahteva njen vpis v register. Če sklepata ženitno pogodbo bodoča zakonca, ima notar dolžnost, da takšno zahtevo poda v osmih dneh od prejema izpiska iz matičnega registra o sklenjeni zakonski zvezi pogodbenikov. Izpisek sta mu po sklenitvi zakonske zveze dolžna poslati zakonca sama (drugi odstavek 90. člena DZ). Za izpolnitev navedene obveznosti ni predpisan nikakršen rok, prav tako ni za primer, da tega ne storita, predvidena nikakršna sankcija. Zato težko govorimo o pravi dolžnosti, temveč prej o bremenu zakoncev.⁴⁰ Če ga izpolnita, dobi njun pogodbeni premoženjski režim učinek publicitete, v nasprotnem primeru pa velja domneva, da njuna premoženjska razmerja obvladuje zakoniti premoženjski režim. V primeru, da zakonca ali bodoča zakonca sklepata ženitno pogodbo z odloženim učinkovanjem, kadar torej ta ne začne učinkovati s trenutkom njene sklenitve ali ob sklenitvi zakonske zveze, notar pošlje zahtevo za vpis v osmih dneh od dneva začetka učinkovanja ženitne pogodbe.

3. Sklep

Ženitna pogodba je pomembna novost slovenskega družinskega prava, ki je zakoncem prinesla možnost svobodnejšega urejanja medsebojnih premoženjskih razmerij. S tem je prekinjena dolgoletna tradicija ukalupljanja premoženjskih interesov zakoncev v obligatorni zakoniti premoženjski režim, ki se mu ni bilo mogoče – niti na podlagi izrecnega drugačnega dogovora – izogniti. Pogodbena svoboda pri oblikovanju lastnega premoženjskega režima je velik korak v smer demokratizacije in liberalizacije na področju družinskega premoženjskega prava, vendar kljub izrazito pozitivni konotaciji prinaša tudi številne pravne dileme in vprašanja, ki jih do zdaj nismo poznali. Nedvomno bo zato treba odprta vprašanja reševati z veliko znanja, kreativnosti, povezovanja dognanj družinskega in obligacijskega prava ter ob primerni nasložitvi na izkušnje iz primerjalnega prava.

³⁸ Glej drugi odstavek 90. člena DZ.

³⁹ Glej 90. člen DZ.

⁴⁰ Glej Juhart in dr., str. 68.

Literatura

COLOMER, André. *Droit civil*. Pariz: Litec, 1998.

CUBEDDU WIEDEMANN, Maria Giovanna (ur.). *The optional matrimonial property regime: the Franco-German community of accrued gains*. Cambridge: Intersentia, 2014.

JUHART, Miha, MOŽINA, Damjan, NOVAK, Barbara, POLAJNAR PAVČNIK, Ada, ŽNIDARŠIČ SKUBIC, Viktorija. *Uvod v civilno pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2011.

MARTIN-CASALS, Miquel, RIBOT, Jordi. *National report: Catalonia*. Girona: Observatory of European and Comparative Private Law, University of Girona, 2018. Dostopno na: <<http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Catalonia-Property.pdf>> (14. 8. 2018).

NOVAK, Barbara. *Družinsko pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2017.

ZUPANČIČ, Karel, ŽNIDARŠIČ SKUBIC, Viktorija. *Dedno pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2009.

ŽNIDARŠIČ, Viktorija. *Premoženjska razmerja med zakoncema*, Ljubljana: Bonex, 2002.